

Transitions in Times of Disruption. Paris : OECD Publishing, 2023. 220 p.

2. World Bank. World Development Report 2022: Finance for an Equitable Recovery. Washington, DC, 2022. 298 p.

3. Amabile T. M., Pratt M. G. The dynamic componential model of creativity and innovation in organizations. Research in Organizational Behavior. 2022. Vol. 42.

4. European Commission. European Innovation Scoreboard 2024. Brussels, 2024. 112 p.

5. Duchek S. Organizational resilience: a capability-based conceptualization. Business Research. 2022. Vol. 15. P. 215–246.

6. IMF. World Economic Outlook 2023: Navigating Global Divergences. Washington, DC, 2023. 180 p.

7. Taleb N. N. Antifragile: Things That Gain from Disorder. Updated ed. New York : Random House, 2022. 544 p.

8. Ries E. The Lean Startup. Updated edition. New York : Crown Publishing, 2022. 336 p.

9. World Economic Forum. Future of Jobs Report 2023. Geneva, 2023. 163 p.

10. European Commission. Startup Europe Initiative Report 2022. Brussels, 2022. 78 p.

УДК 378.4:330.341

Пільщіков І. С., м.н.с,
Інститут вищої освіти НАПН
України, м. Київ, Україна

ВИЩА ОСВІТА ТА ТРЕТЯ МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Досліджено трансформацію ролі закладів вищої освіти (ЗВО) в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення через призму реалізації їхньої «третьої місії» та концепції підприємницького університету. Особливу увагу приділено інтеграції правових засад інвестиційної діяльності, нових економічних стандартів та Глобальних цілей сталого розвитку у функціонування університетів. На прикладі кейсу КНУТД як освітньо-інноваційного кластера розкрито механізми функціонування ЗВО як драйвера сталого підприємництва та соціальної відповідальності.

Сучасна архітектура економіки України потребує від університетів виходу за межі суто академічного простору. Реалізація «третьої місії» – соціального

служіння та безпосереднього внеску в економіку – стає ключовим індикатором ефективності ЗВО, що детально розглядається у сучасних методичних посібниках з імплементації цієї концепції. Особливого значення набуває трансформація ЗВО у «підприємницькі університети», які здатні не лише генерувати знання, а й капіталізувати їх у формі інноваційних продуктів та соціально відповідальних послуг, що відповідають глобальним викликам сучасності. Підприємницький університет у сучасному розумінні – це гнучка екосистема, що поєднує високу академічну якість із активною ринковою позицією. Важливим підґрунтям для такої діяльності є правові норми, що регулюють вкладення інтелектуальних цінностей в об'єкти діяльності з метою одержання соціального ефекту.

В умовах війни та повоєнної трансформації ЗВО як підприємницька структура реалізує такі функції: створення інноваційних активів (результати наукових розробок комерціалізуються через університетські стартапи); соціальне підприємництво (проекти допомоги громадам та створення безбар'єрного середовища); адаптація до ринкових стандартів. Використання оновленої класифікації видів економічної діяльності дозволяє університету чітко позиціонувати свої послуги у нових секторах економіки, гармонізованих із європейським ринком. Орієнтиром для цієї діяльності виступають глобальні орієнтири людства, прийняті на рівні ООН. Інтеграція цих цілей в економічну стратегію закладів вищої освіти України дозволяє забезпечити збалансованість між економічним зростанням, соціальною інклюзією та екологічною стійкістю.

Практичним кейсом реалізації такої моделі в Україні є Київський національний університет технологій та дизайну. Заклад вищої освіти офіційно позиціонує себе як сучасний університет підприємницького типу, що функціонує як освітньо-інноваційний кластер. Це підтверджується його активною участю у міжнародних інноваційних консорціумах та проєктах, що фінансуються ЄС, таких як HELIX, PESAB та SEAL-NR. КНУТД демонструє високу соціальну відповідальність через інтеграцію реального сектору економіки із сучасними технологіями та розвиток підприємницької культури у студентів через залучення до реальних бізнес-проєктів. Такий підхід дозволяє університетові не просто адаптуватися до змін, а самостійно формувати попит на нові компетенції у повоєнній економіці. Підприємницька модель ЗВО забезпечує прозорість інвестиційних процесів та підвищує рівень довіри з боку міжнародних фондів, що є критичним для залучення ресурсів на відбудову наукової інфраструктури. Кожна наукова розробка при цьому знаходить своє місце у структурі оновлених економічних класифікаторів.

Таким чином, інтеграція правових норм інвестиційного законодавства та концепції підприємницького університету у стратегії ЗВО дозволяє докорінно змінити парадигму взаємодії освіти та економіки. Кейс КНУТД доводить, що українські заклади вищої освіти здатні бути дієвими суб'єктами ринку, забезпечуючи перехід до стійкої інноваційної економіки. Використання нових стандартів класифікації видів економічної діяльності у поєднанні з активною третьою місією та орієнтацією на сталий розвиток є запорукою економічної трансформації вищої освіти України.

Література

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 14.04.2026).
2. Класифікація видів економічної діяльності (NACE 2.1-UA): Наказ Державної служби статистики від 28 жовтня 2025 № 191. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 14.04.2026).
3. Глобальні цілі сталого розвитку 2030. ООН. URL: <https://www.undp.org/ukraine/sustainable-development-goals> (дата звернення: 14.04.2026).
4. Третя місія університетів. Керівництво з впровадження Guidelines on Third Mission of Universities / за ред. М. О. Нестерової. Методичний посібник. 2025. 124с. URL: <https://unicom.community/wp-content/uploads/2025/07/University-Third-Mission.pdf> (дата звернення: 14.04.2026). Сайт Київського національного університету технологій та дизайну. URL: <https://knutd.edu.ua/> (дата звернення: 14.04.2026).